

STRESZCZENIE Z WDRAŻANIA NPRCz 2.0 ZA 2024 ROK PODAWANE DO WIADOMOŚCI PUBLICZNEJ

Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa 2.0. na lata 2021–2025 (NPRCz 2.0) został przyjęty uchwałą nr 69/2021 Rady Ministrów z dnia 21 maja 2021 r. w sprawie ustanowienia programu wieloletniego „Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa 2.0. na lata 2021–2025” (z późn. zm.).

Program realizuje Minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego (w zakresie Priorytetów 1, 2 i 4), we współpracy z Ministrem właściwym do spraw oświaty i wychowania (wdrażanie Priorytetu 3).

Zgodnie z przyjętymi założeniami NPRCz 2.0. na lata 2021–2025 ma tworzyć warunki dla realizacji działań proczytelniczych na poziomie społeczności lokalnych.

Grupą odbiorców docelowych NPRCz 2.0 są czytelnicy i użytkownicy wszystkich typów bibliotek publicznych z całego kraju, a także dzieci, młodzież i osoby dorosłe korzystające z bibliotek szkolnych i pedagogicznych oraz dzieci z placówek wychowania przedszkolnego.

Program został podzielony na Priorytety, do których przypisano Kierunki interwencji:

1) Priorytet 1: Poprawa oferty bibliotek publicznych.

- Kierunek interwencji 1.1. Zakup i zdalny dostęp do nowości wydawniczych
- Kierunek interwencji 1.2. Budowa ogólnokrajowej sieci bibliotecznej poprzez zintegrowany system zarządzania zasobami bibliotek

2) Priorytet 2: Inwestycje w infrastrukturę bibliotek publicznych.

- Kierunek interwencji 2.1. Infrastruktura bibliotek 2021-2025

3) Priorytet 3: Zakup nowości wydawniczych do placówek wychowania przedszkolnego, bibliotek szkolnych i pedagogicznych.

- Kierunek interwencji 3.1. Zakup nowości wydawniczych do placówek wychowania przedszkolnego
- Kierunek interwencji 3.2. Zakup nowości wydawniczych oraz elementów wyposażenia do bibliotek szkolnych i pedagogicznych

4) Priorytet 4: Program dotacyjny dla bibliotek oraz promocja czytelnictwa.

- Kierunek interwencji 4.1. BLISKO – Biblioteka | Lokalność | Inicjatywy | Społeczność | Kooperacja | Oddolność
- Kierunek interwencji 4.2. Kampania społeczno-informacyjna

Realizacja Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa 2.0 na lata 2021–2025 - prowadzona na kilku poziomach - zakłada komunikację również na poziomie Operatorów Priorytetów NPRCz 2.0. Realizowana jest ona m.in. poprzez cykliczne spotkania grup roboczych utworzonych na potrzeby NPRCz 2.0 tj. *Grupy roboczej ds. monitoringu i ewaluacji Programu* oraz *Grupy roboczej ds. promocji NPRCz 2.0*.

I. INFORMACJA O WYKONANIU PLANU FINANSOWEGO PROGRAMU W 2024 R.

Budżet NPRCz 2.0 opiera się na środkach budżetu państwa, przy jednoczesnym zaangażowaniu środków z budżetów JST albo z innych źródeł (np. środki własne beneficjentów) w postaci wkładów własnych do projektów, na które zostało udzielone dofinansowanie w ramach NPRCz 2.0. Wysokość wymaganego wkładu własnego może być różna, w odniesieniu do poszczególnych Priorytetów Programu, jak i w odniesieniu do poszczególnych kategorii beneficjentów w danym Kierunku Interwencji.

W zależności od Priorytetu wydatki ponoszone w ramach Programu są wydatkami inwestycyjnymi albo wydatkami bieżącymi (nie ma możliwości łączenia dwóch rodzajów wydatków w obrębie jednego Kierunku interwencji).

W ramach Programu – na poziomie beneficjentów – funkcjonuje mechanizm środków wygasających z upływem roku budżetowego. W przypadku realizacji projektów, których czas przekracza jeden rok budżetowy, beneficjenci otrzymywali środki finansowe w oparciu o harmonogram i zakres rzeczowo-finansowy ujęty w umowie o dofinansowanie w wysokości rocznego zapotrzebowania. Jeśli projekt obejmuje dłuższy okres niż rok budżetowy, beneficjent otrzyma transzę środków w kolejnym roku jego realizacji.

W 2024 r. na realizację NPRCz 2.0 zaplanowano kwotę 150.393 tys. zł, wydatkowano zaś 127.349 tys. zł. Stopień finansowania Programu wyniósł 84,7% planu. Z powodu niewydatkowania środków w budżetach Priorytetu 1 i 2 dokonano ich blokady w wysokości 9.599.264 zł.

Szczegółowe zestawienie danych przedstawia tabela poniżej:

Tabela. Informacja o wykonaniu planu finansowego NPRCz za 2024 r. - stan na dzień 31.12.2024 z uwzględnieniem okresu przejściowego

w tys. zł

Wyszczególnienie		Środki budżetu państwa					Wkład własny beneficjentów		Stopień realizacji 4/3 (w%)
		Plan		Wykonanie					
		wg uchwały RM	po zmianie	ogółem	z tego:		Plan (wg uchwały RM)	Wykonanie	
					wydatki bieżące	wydatki majątkowe			
1		2	3	4	5	6	7	8	9
RAZEM		150 393	150 393	127 349	84 549	42 800	98 381	118 937	84,7
Priorytet 1	K.I. 1.1. Zakup i zdalny dostęp do nowości wydawniczych	33 000	33 000	31 880	31 880	0	64 568	68 346	96,6
	K.I. 1.2. Budowa ogólnokrajowej sieci bibliotecznej poprzez zintegrowany system zarządzania zasobami bibliotek	10 000	10 000	9 991	9 991	0	0	0	99,9
Priorytet 2	K.I. 2.1. Infrastruktura bibliotek 2021-2025	63 500	63 500	42 800	0	42 800	25 844	42 265	67,4
Priorytet 3	K.I. 3.1. Zakup nowości wydawniczych do placówek wychowania przedszkolnego	8 830	4 847*	4 691	4 691	0	2 208	1 221	96,8
	K.I. 3.2. Zakup nowości wydawniczych oraz elementów wyposażenia do bibliotek szkolnych i pedagogicznych	20 600	24 583*	24 583	24 583	0	5 150	6 327	100
Priorytet 4	K.I. 4.1. BLISKO – Biblioteka Lokalność Inicjatywy Społeczność Kooperacja Oddolność	6 100	6 260	6 230	6 230	0	611	778	99,5

w tys. zł

Wyszczególnienie		Środki budżetu państwa					Wkład własny beneficjentów		Stopień realizacji 4/3 (w%)
		Plan		Wykonanie					
		wg uchwały RM	po zmianie	ogółem	z tego:				
					wydatki bieżące	wydatki majątkowe	Plan (wg uchwały RM)	Wykonanie	
1		2	3	4	5	6	7	8	9
	K.I. 4.2.Kampania społeczno-informacyjna	6 000	5 780	4 983	4 983	0	0	0	86,2
Monitoring i ewaluacja		413	473	424	424	0	0	0	89,6
Koszty obsługi cz. 24 budżetu państwa		1 800	1 800	1 648	1 648	0	0	0	91,6
Koszty obsługi Priorytetu 3		150	150	119	119	0	0	0	79,3

Dane opracowane na podstawie sprawozdań Operatorów

- Zgodnie z Uchwałą nr 69/2021 Rady Ministrów z dnia 21 maja 2021 r. w sprawie ustanowienia programu wieloletniego „Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa 2.0. na lata 2021–2025”, każdy z Operatorów Priorytetów 1, 2 i 4 (Biblioteka Narodowa, Instytut Książki, Narodowe Centrum Kultury) miał zapewnione środki w wysokości 600 000 zł na obsługę poszczególnych Priorytetów w 2024 r.
- W 2024 r. dokonano przesunięcia środków finansowych w wysokości:
 - 220 000 zł z umowy nr 259/DF-VII/2021 „Działania promocyjno – informacyjne, Priorytet 4., Kierunek Interwencji 4.2.” wg następującego podziału: do umowy nr 251/DF-VII/2021 „Koordynacja i organizacja działań Kierunku interwencji 4.1 w skali ogólnopolskiej, Priorytet 4., Kierunek interwencji 4.1.” - 160 000 zł (z 600 000 zł do 760 000 zł) oraz do umowy nr 96/DF-VII/2024 „Realizacja zadań realizowanych w ramach Planu Ewaluacji Monitoringu Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa 2.0 na lata 2021-2025” – 60 000 zł (z 182 500 zł do 242 500 zł).
- Zgodnie z założeniami Priorytetu 3 NPRCz 2.0, w każdym roku realizacji programu wojewodowie otrzymują środki na obsługę Priorytetu 3 w wysokości do 0,5% środków przeznaczonych w danym roku budżetowym na realizację zadań.

** Zgodnie z założeniami realizacyjnymi Priorytetu 3 NPRCz 2.0 - określonymi w Uchwale nr 69/2021 Rady Ministrów z dnia 21 maja 2021 r. w sprawie ustanowienia programu wieloletniego „Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa 2.0. na lata 2021-2025” – nie mniej niż 30% wnioskowanej kwoty wsparcia jest przeznaczona na potrzeby placówek wychowania przedszkolnego. Jeśli kwota wnioskowana przez organy prowadzące placówki wychowania przedszkolnego jest niższa od kwoty środków budżetu państwa przeznaczonej w danym roku budżetowym na wsparcie placówek wychowania przedszkolnego, zespół oceniający wnioski kwalifikuje do objęcia wsparciem szkoły lub biblioteki pedagogiczne wnioskujące o udział w programie. Jeśli kwota wnioskowana przez organy prowadzące szkoły lub biblioteki pedagogiczne jest niższa od kwoty środków budżetu państwa przeznaczonej w danym roku budżetowym na wsparcie szkół i bibliotek pedagogicznych, zespół oceniający wnioski kwalifikuje do objęcia wsparciem placówki wychowania przedszkolnego wnioskujące o udział w programie.*

Dokonywanie przesunięć pomiędzy kierunkami działania z zachowaniem wysokości środków z budżetu państwa alokowanych w Priorytecie 3 na dany rok budżetowy – do wysokości 70% środków alokowanych na Kierunek interwencji 3.1. lub Kierunek interwencji 3.2. – jest możliwe po akceptacji ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania, bez konieczności aktualizacji Programu.

Taka akceptacja została wyrażona (pismo sygn.nr DKOTC-WPP.4087.6.2024.BS z dnia 14 lutego 2024 r. z informacją na ten temat zostało przekazane do koordynatorów wojewódzkich Priorytetu 3 NPRCz 2.0.). W związku z tym, przy podejmowaniu decyzji o udzieleniu wsparcia finansowego poszczególnym wnioskodawcom, możliwe było dokonywanie przesunięć finansowych w obrębie Priorytetu 3.

- W październiku, listopadzie i grudniu 2024 r. na wniosek resortu kultury na podstawie art. 177 pkt 3 ust.1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. *o finansach publicznych* (Dz.U. z 2024 r., poz. 1530 z późn. zm.) Minister Finansów dokonał blokady środków niewykorzystanych w 2024 r. w Narodowym Programie Rozwoju Czytelnictwa 2.0 na lata 2021-2025 w wysokości : 1.242.797 zł – środki bieżące oraz 8.356.467 zł – środki inwestycyjne, razem 9.599.264 zł przeznaczonych na realizację Priorytetu 1 – Kierunek Interwencji 1.1 Zakup i zdalny dostęp do nowości wydawniczych, Kierunek Interwencji 1.2. Budowa ogólnokrajowej sieci bibliotecznej poprzez zintegrowany system zarządzania zasobami bibliotek, finansowanie kosztów obsługi Priorytetu 1. i realizację zadania „Stan czytelnictwa w Polsce (badanie naukowe BN) realizowane w ramach Planu Ewaluacji i Monitoringu NPRCz. 2.0 na lata 2021-2025” oraz Priorytetu 2– Kierunek Interwencji 2.1 Infrastruktura bibliotek 2021–2025 i finansowanie kosztów obsługi Priorytetu 2.

Biblioteka Narodowa wskazała, że w budżecie Priorytetu 1, w Kierunku Interwencji 1.1. w 2024 nie rozdysponowano kwoty w wysokości 1.120 tys. zł (w tym blokada 1.081 tys. zł.) W 2024 r. z możliwości dofinansowania zakupu i zdalnego dostępu do nowości wydawniczych skorzystało prawie 82% uprawnionych instytucji. Pozostałe biblioteki jako powód niewzięcia udziału w Programie podawały: brak możliwości spełnienia jednego z wymaganych warunków Programu, tj. otwarcia biblioteki (lub filii) przez przynajmniej połowę sobót w roku przez przynajmniej 4 godziny, czy z powodu braku możliwości przeznaczenia większej kwoty na wkład własny wskazała zmniejszanie przez organizatorów budżetów bibliotek.

Ponadto Instytut Książki poinformował o kolejnych – dziewiętnastu - rezygnacjach z dofinansowania przez biblioteki realizujące swoje zadanie w ramach Priorytetu 2 - Kierunek Interwencji 2.1. Beneficjenci podawali następujące powody, które zmusiły ich do wyżej wymienionej decyzji: opóźnienia w realizacji zadań i niemożność ich wykonania wiązały się przede wszystkim ze zmianami na poziomie władz samorządowych, brakiem możliwości wyasygnowania środków na realizację zadania, brakiem możliwości przesunięcia środków z dofinansowania pomiędzy latami budżetowymi, brakiem możliwości realizacji zadania ze względu na znaczący wzrost kosztów inwestycji, opóźnienia w przygotowaniu dokumentacji przetargowej, długotrwałe decyzje i zgody konserwatorskie, brak środków finansowych na realizację zadania, wynikający z ofert przetargowych, przekraczających zaplanowany budżet.

II. INFORMACJA O WYKONANIU WSKAŹNIKÓW PROGRAMU.

Na potrzeby wdrażania Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa 2.0. na lata 2021–2025 przyjęto, iż kluczowe znaczenie ma prowadzenie polityki publicznej w oparciu o zgromadzone dane, wnioski, rekomendacje, analizy oraz ocenę efektywności i skuteczności prowadzonych działań. Służyć temu będą informacje otrzymywane w ramach bieżącego monitoringu, badań i ewaluacji prowadzonych na potrzeby NPRCz 2.0.

W treści uchwały określono sposób i zasady gromadzenia danych. Wskazano, iż wskaźniki produktu i wskaźniki rezultatu bezpośredniego zostały określone na poziomie projektu, przy czym wskaźniki produktu są powiązane wprost z wydatkami ponoszonymi w projekcie, a wskaźniki rezultatu bezpośredniego odnoszą się do efektów projektu, ale mogą mieć na nią wpływ także inne czynniki zewnętrzne. Przedstawiono także założenia dotyczące wskaźników dla NPRCz 2.0 oraz zasady szacowania ich wartości pośrednich i docelowych.

Dodatkowo na potrzeby NPRCz 2.0 stworzono wykaz monitorowanych wskaźników, dla których nie szacowano wartości - dane będą gromadzone wraz z postępem realizacji Programu.

Jednocześnie w treści NPRCz 2.0 zaznaczono, iż dla oceny postępów w osiągnięciu celu głównego i celów szczegółowych przypisanych poszczególnym priorytetom stosuje się przyporządkowane do nich wskaźniki, obrazujące pożądaną zmianę sytuacji społeczno-gospodarczej.

1. Szczegółowe zestawienie wykonania wskaźników NPRCz 2.0 w 2024 r.

Wyjaśnienie oznaczeń ID przyjętych dla wskaźników NPRCz 2.0.:

CG_R – wskaźnik rezultatu przyjęty dla celu głównego NPRCz 2.0.,

CG_P – wskaźnik produktu przyjęty dla celu głównego NPRCz 2.0. (monitorowany na poziomie każdego z Priorytetów), P – wskaźnik produktu, przyjęty dla danego Kierunku interwencji (ten sam wskaźnik, oznaczony tym samym numerem, może mieć zastosowanie w odniesieniu do kilku Kierunków interwencji NPRCz 2.0.),

RB – wskaźnik rezultatu bezpośredniego, przyjęty dla danego Kierunku interwencji.

Tabela: Szczegółowe zestawienie wykonania wskaźników NPRCz 2.0 w 2024 r.

W celu czytelnej prezentacji danych dotyczących wskaźników NPRCz 2.0 wprowadzono zaokrąglenie danych do tysięcy i milionów, z zachowaniem prezentacji danych do dwóch miejsc po przecinku. Rozwiązanie zastosowano dla tych wskaźników, w odniesieniu do których osiągnięte wartości wskazywały na zasadność takiego zaokrąglenia.

Poniżej, w tabeli w kolumnach nr 7 i 11 dane opisane jako: „% realizacji wartości docelowej dla okresu sprawozdawczego” oraz „% realizacji wartości docelowej dla 2025 r.” przedstawiają obliczenie wartości % z zachowaniem dokładności do danych jednostkowych, które są również przywoływane w tekście sprawozdania w nawiązaniu do wybranych danych prezentowanych w tabeli. Wykazany w tabeli poniżej % realizacji wartości docelowej danego wskaźnika jest zgodny z osiągniętym, natomiast może on nieznacznie różnić się od wartości jaka wynika z obliczeń dokonanych na podstawie danych po zaokrągleniu.

ID wskaźnika	Kierunek Interwencji	Rodzaj wskaźnika	Nazwa wskaźnika	Realizacja wskaźnika w okresie			Realizacja wskaźnika od początku realizacji programu			
				Wartość docelowa dla okresu sprawozdawczego	Wartość osiągnięta	% realizacji wartości docelowej dla okresu sprawozdawczego	Wartość docelowa dla 2025 r.	Wartość szacowana na dzień zakończenia realizacji projektu (na podstawie wszystkich podpisanych umów)	Wartość osiągnięta od początku realizacji programu	% realizacji wartości docelowej dla 2025 r.
1	2	3	4	5	6	$7^1=6/5 \cdot 100\%$	8	9	10	$11^2=10/8 \cdot 100\%$
Cel główny										
CG_R_1	nie dotyczy	rezultat	Poziom czytelnictwa (czytanie przynajmniej jednej książki w ciągu roku)	40,5%	41,0%	101,23%	41,0%	nie dotyczy	41,00%	100,00%
CG_R_2	nie dotyczy	rezultat	Poziom wykorzystania nowości wydawniczych zakupionych do bibliotek szkolnych w ramach NPRCz 2.0.	74,0%	55,00%	74,32%	74,0%	nie dotyczy	55,00%	74,32%
CG_R_3	nie dotyczy	rezultat	Poziom społecznego oddziaływania bibliotek	19,5%	17,3%	88,72%	20,0%	nie dotyczy	17,30%	86,50%

¹ Wartość przedstawia wyniki obliczeń z zachowaniem dokładności do danych jednostkowych i może nieznacznie różnić się od wartości otrzymanej po dokonaniu obliczeń danych po zaokrągleniu.

² Wartość przedstawia wyniki obliczeń z zachowaniem dokładności do danych jednostkowych i może nieznacznie różnić się od wartości otrzymanej po dokonaniu obliczeń danych po zaokrągleniu.

ID wskaźnika	Kierunek Interwencji	Rodzaj wskaźnika	Nazwa wskaźnika	Realizacja wskaźnika w okresie			Realizacja wskaźnika od początku realizacji programu			
				Wartość docelowa dla okresu sprawozdawczego	Wartość osiągnięta	% realizacji wartości docelowej dla okresu sprawozdawczego	Wartość docelowa dla 2025 r.	Wartość szacowana na dzień zakończenia realizacji projektu (na podstawie wszystkich podpisanych umów)	Wartość osiągnięta od początku realizacji programu	% realizacji wartości docelowej dla 2025 r.
1	2	3	4	5	6	$7^1 = 6/5 * 100\%$	8	9	10	$11^2 = 10/8 * 100\%$
CG_P_1	wartość dla Priorytetów 1-4 razem	produkt	Liczba bibliotek i placówek wychowania przedszkolnego objętych wsparciem w ramach NPRCz 2.0. (w tys.)	7,59 tys. ³	7,10 tys.	93,53%	36,38 tys. ⁴	28,32 tys.	28,23 tys.	77,59% ⁵
Cel szczegółowy 1 / Priorytet 1										
CG_P_1	1.1.	produkt	Liczba bibliotek (publicznych, szkolnych i pedagogicznych) oraz placówek wychowania przedszkolnego objętych wsparciem w ramach NPRCz 2.0.	2,50 tys.	2,23 tys.	89,00%	12,50 tys.	9,40 tys.	9,40 tys.	75,23%
CG_P_1_a	1.1.	produkt	w tym: liczba bibliotek, które w ramach NPRCz 2.0. zakupiły usługę zdalnego dostępu do książek w formacie e-booków i/lub audiobooków i/lub synchrobooków	0,95 tys.	0,85 tys.	89,37%	4,35 tys.	2,98 tys.	2,98 tys.	68,53%

³ W 2023 r. została przyjęta uchwała nr 23/2023 Rady Ministrów z dnia 14.02.2023 zmieniająca uchwałę w sprawie ustanowienia programu wieloletniego „Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa 2.0. na lata 2021–2025”. W wyniku nowelizacji (począwszy od danych dla 2023 r.) nastąpiła zmiana wartości wskaźnika CG_P_1 dla Kierunku interwencji 1.2. w Priorytecie 1, a tym samym wartość wskaźnika CG_P_1 dla wszystkich czterech Priorytetów, tj. dla wskaźnika przypisanego do celu głównego Programu. Pierwotnie założoną wartość wskaźnika dla 2024 r. na poziomie celu głównego tj. 7,73 tys. zastąpiono wartością skorygowaną tj. 7,59 tys. Wykazane w sprawozdaniu za 2024 r., w kolumnie nr 7, wartości w % wartości docelowej dla okresu sprawozdawczego dla wskaźnika CG_P_1 celu głównego odnoszą się do obowiązującej wartości tego wskaźnika.

⁴ W 2023 r. została przyjęta uchwała nr 23/2023 Rady Ministrów z dnia 14.02.2023 zmieniająca uchwałę w sprawie ustanowienia programu wieloletniego „Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa 2.0. na lata 2021–2025”. W wyniku nowelizacji nastąpiła zmiana wartości docelowej wskaźnika CG_P_1 dla Kierunku interwencji 1.2. w Priorytecie 1, a tym samym wartość docelowa wskaźnika CG_P_1 dla wszystkich czterech Priorytetów, tj. dla wskaźnika przypisanego do celu głównego Programu. Pierwotnie założoną wartość docelową wskaźnika na poziomie celu głównego tj. 36,74 tys. zastąpiono wartością skorygowaną tj. 36,38 tys. Wykazane w sprawozdaniu za 2024 r., w kolumnie nr 11, wartości w % dla wskaźnika CG_P_1 celu głównego odnoszą się do obowiązującej wartości docelowej tego wskaźnika.

⁵ Dla wskaźnika CG_P_1 pozycja „% realizacji wartości docelowej dla 2025 r.” w kolumnie 11 została wyznaczona na podstawie zrealizowanych umów z beneficjentami w latach 2021-2024. Mając na uwadze fakt, iż dla wybranych Kierunków interwencji NPRCz 2.0 zadania są realizowane w okresie wykraczającym poza jeden rok kalendarzowy, przy założeniu, iż wszystkie podpisane i nadal realizowane umowy zostaną pomyślnie zakończone, wartość wskaźnika wyniosłaby: 77,83%. W odniesieniu do Kierunków interwencji, w których projekty są realizowane przez minimum dwa lata, w odniesieniu do wskaźnika CG_P_1, wykazano w pozycji „% realizacji wartości docelowej dla 2025 r.” wartość odnoszącą się do już zrealizowanych umów, jednak w przypisie dla każdej z nich wskazano zakładaną wartość, wynikającą z liczby nadal realizowanych umów.

ID wskaźnika	Kierunek Interwencji	Rodzaj wskaźnika	Nazwa wskaźnika	Realizacja wskaźnika w okresie			Realizacja wskaźnika od początku realizacji programu			
				Wartość docelowa dla okresu sprawozdawczego	Wartość osiągnięta	% realizacji wartości docelowej dla okresu sprawozdawczego	Wartość docelowa dla 2025 r.	Wartość szacowana na dzień zakończenia realizacji projektu (na podstawie wszystkich podpisanych umów)	Wartość osiągnięta od początku realizacji programu	% realizacji wartości docelowej dla 2025 r.
1	2	3	4	5	6	$7^1 = 6/5 * 100\%$	8	9	10	$11^2 = 10/8 * 100\%$
P_1	1.1.	produkt	Liczba zakupionych nowości w bibliotekach/ placówkach wychowania przedszkolnego objętych wsparciem (zakupionych z projektu)	2,50 mln	3,25 mln	130,00%	14,43 mln	13,48 mln	13,48 mln	93,42%
CG_P_1	1.2.	produkt	Liczba bibliotek (publicznych, szkolnych i pedagogicznych) oraz placówek wychowania przedszkolnego objętych wsparciem w ramach NPRCz 2.0.	7 ⁶	7	100,00%	142 ⁷	142	137	96,48% ⁸
Cel szczegółowy 2 / Priorytet 2										

⁶ W 2023 r. została przyjęta uchwała nr 23/2023 Rady Ministrów z dnia 14.02.2023 zmieniająca uchwałę w sprawie ustanowienia programu wieloletniego „Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa 2.0. na lata 2021–2025”. W wyniku nowelizacji nastąpiła zmiana wartości wskaźnika CG_P_1 dla Kierunku interwencji 1.2. w Priorytecie 1, począwszy od danych dla 2023 r. Pierwotnie założoną wartość wskaźnika dla 2024 r. tj. 151 zastąpiono wartością skorygowaną tj. 7. Wykazane w kolumnie nr 7 w sprawozdaniu za 2024 r. wartości w % wartości docelowej dla okresu sprawozdawczego odnoszą się do nowej, obecnie obowiązującej wartości dla wskaźnika CG_P_1 w Priorytecie 1, Kierunek interwencji 1.2.

⁷ W 2023 r. została przyjęta uchwała nr 23/2023 Rady Ministrów z dnia 14.02.2023 zmieniająca uchwałę w sprawie ustanowienia programu wieloletniego „Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa 2.0. na lata 2021–2025”. W wyniku nowelizacji nastąpiła zmiana wartości docelowej wskaźnika CG_P_1 dla Kierunku interwencji 1.2. w Priorytecie 1. Pierwotnie założoną wartość docelową wskaźnika: 496 zastąpiono wartością skorygowaną tj. 142, wynikającą z wdrażania K.I.1.2. Wykazane w sprawozdaniu za 2024 r. wartości w % dla K.I.1.2. odnoszą się do nowej, obecnie obowiązującej wartości docelowej wskaźnika CG_P_1 dla Kierunku interwencji 1.2.

⁸ Wartość 96,48% dla Kierunku interwencji 1.2. wykazana w sprawozdaniu za 2024 (jako % realizacji wartości docelowej dla 2025 r.) została wyznaczona na podstawie zrealizowanych umów w tym Kierunku interwencji. Przy założeniu, że wszystkie podpisane i nadal realizowane umowy zostaną z sukcesem zakończone, wartość wskaźnika dla Kierunku interwencji 1.2 wyniosłaby: 100%.

ID wskaźnika	Kierunek Interwencji	Rodzaj wskaźnika	Nazwa wskaźnika	Realizacja wskaźnika w okresie			Realizacja wskaźnika od początku realizacji programu			
				Wartość docelowa dla okresu sprawozdawczego	Wartość osiągnięta	% realizacji wartości docelowej dla okresu sprawozdawczego	Wartość docelowa dla 2025 r.	Wartość szacowana na dzień zakończenia realizacji projektu (na podstawie wszystkich podpisanych umów)	Wartość osiągnięta od początku realizacji programu	% realizacji wartości docelowej dla 2025 r.
1	2	3	4	5	6	$7^1 = 6/5 * 100\%$	8	9	10	$11^2 = 10/8 * 100\%$
CG_P_1	2.1.	produkt	Liczba bibliotek (publicznych, szkolnych i pedagogicznych) oraz placówek wychowania przedszkolnego objętych wsparciem w ramach NPRCz 2.0.	30 (120)	37 (80)	139,13% (76,84%)	164	119	76	46,34% ⁹
P_4	2.1.	produkt	Liczba bibliotek objętych wsparciem, które w wyniku projektu dostosowano do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami	17	31	182,35%	93	85	58	62,37% ¹⁰
Cel szczegółowy 3 / Priorytet 3										
CG_P_1	K.I. 3.1.	produkt	Liczba bibliotek (publicznych, szkolnych i pedagogicznych) oraz placówek wychowania przedszkolnego objętych wsparciem w ramach NPRCz 2.0.	2,80 tys.	1,89 tys.	67,36%	13,10 tys.	8,07 tys.	8,07 tys.	61,58%

⁹ Wartość 46,34% dla Kierunku interwencji 2.1. wykazana w sprawozdaniu za 2024 (jako % realizacji wartości docelowej dla 2025 r.) została wyznaczona na podstawie zrealizowanych umów w tym Kierunku interwencji. Przy założeniu, że wszystkie podpisane i nadal realizowane umowy (dotyczące projektów inwestycyjnych) zostaną z sukcesem zakończone, wartość wskaźnika dla Kierunku interwencji 2.1. wyniosłaby: 72,56%.

¹⁰ Wartość 62,37% dla wskaźnika P_4 w Kierunku interwencji 2.1. wykazana w sprawozdaniu za 2024 r. (jako % realizacji wartości docelowej dla 2025 r.) została wyznaczona na podstawie zrealizowanych umów w tym Kierunku interwencji. Przy założeniu, że wszystkie podpisane i nadal realizowane umowy (dotyczące projektów inwestycyjnych) zostaną z sukcesem zakończone, wartość wskaźnika dla Kierunku interwencji 2.1. wyniosłaby: 91,40%.

ID wskaźnika	Kierunek Interwencji	Rodzaj wskaźnika	Nazwa wskaźnika	Realizacja wskaźnika w okresie			Realizacja wskaźnika od początku realizacji programu			
				Wartość docelowa dla okresu sprawozdawczego	Wartość osiągnięta	% realizacji wartości docelowej dla okresu sprawozdawczego	Wartość docelowa dla 2025 r.	Wartość szacowana na dzień zakończenia realizacji projektu (na podstawie wszystkich podpisanych umów)	Wartość osiągnięta od początku realizacji programu	% realizacji wartości docelowej dla 2025 r.
1	2	3	4	5	6	$7^1 = 6/5 * 100\%$	8	9	10	$11^2 = 10/8 * 100\%$
P_1	K.I. 3.1	produkt	Liczba zakupionych nowości w bibliotekach/ placówkach wychowania przedszkolnego objętych wsparciem (zakupionych z projektu)	367,00 tys.	258,14 tys.	70,34%	1,70 mln	1,33 mln	1,33 mln	78,42%
CG_P_1	K.I. 3.2	produkt	Liczba bibliotek (publicznych, szkolnych i pedagogicznych) oraz placówek wychowania przedszkolnego objętych wsparciem w ramach NPRCz 2.0.	2,20 tys.	2,90 tys.	131,68%	10,30 tys.	10,40 tys.	10,40 tys.	100,97%
P_1	K.I. 3.2.	produkt	Liczba zakupionych nowości w bibliotekach/ placówkach wychowania przedszkolnego objętych wsparciem (zakupionych z projektu)	0,53 mln	0,81 mln	153,70%	2,40 mln	3,35 mln	3,35 mln	139,79%
Cel szczegółowy 4 / Priorytet 4										
CG_P_1	K.I. 4.1.	produkt	Liczba bibliotek (publicznych, szkolnych i pedagogicznych) oraz placówek wychowania przedszkolnego objętych wsparciem w ramach NPRCz 2.0.	45(90)	47(94)	104,44% (104,44%)	180	189	142	78,89% ¹¹

¹¹ Wartość 78,89% dla Kierunku interwencji 4.1. wykazana w sprawozdaniu za 2024 r. (jako % realizacji wartości docelowej dla 2025 r.) została wyznaczona na podstawie zrealizowanych umów w tym Kierunku interwencji. Przy założeniu, że wszystkie podpisane i nadal realizowane umowy zostaną z sukcesem zakończone wartość wskaźnika dla Kierunku interwencji 4.1. wyniosłaby: 105%.

ID wskaźnika	Kierunek Interwencji	Rodzaj wskaźnika	Nazwa wskaźnika	Realizacja wskaźnika w okresie			Realizacja wskaźnika od początku realizacji programu			
				Wartość docelowa dla okresu sprawozdawczego	Wartość osiągnięta	% realizacji wartości docelowej dla okresu sprawozdawczego	Wartość docelowa dla 2025 r.	Wartość szacowana na dzień zakończenia realizacji projektu (na podstawie wszystkich podpisanych umów)	Wartość osiągnięta od początku realizacji programu	% realizacji wartości docelowej dla 2025 r.
1	2	3	4	5	6	$7^1 = 6/5 * 100\%$	8	9	10	$11^2 = 10/8 * 100\%$
RB_7	K.I. 4.1.	rezultat bezpośredni	Liczba zrealizowanych projektów edukacyjno-animacyjnych w ramach partnerstw	360	746 ¹²	207,22%	1 395	1 519 ¹³	2207 ¹⁴	158,21%
P_9	K.I. 4.2.	produkt	Zasięg kampanii, rozumiany jako liczba osób, które zetknęły się z komunikatami informacyjnymi NPRCz 2.0. przynajmniej jeden raz w trakcie trwania kampanii	18,50 mln	20,60 mln ¹⁵	111,35%	96,80 mln	nie dotyczy	93,00 mln	96,07%
P_10	K.I. 4.2.	produkt	Liczba wejść na stronę www NPRCz 2.0	55,00 tys.	116,00 tys.	210,91%	280,00 tys.	nie dotyczy	455,58 tys.	162,71%

¹² Wartość stanowi sumę liczb projektów sprawozdanych przez 94 beneficjentów za rok 2024.

¹³ Wartość stanowi sumę skumulowaną z lat 2021-2024 tj.: (617 projektów zadeklarowanych we wnioskach beneficjentów BLISKO do realizacji w latach 2021-2022; 401 projektów zadeklarowanych we wnioskach beneficjentów BLISKO do realizacji w 2023 r.; 501 projektów zadeklarowanych we wnioskach beneficjentów BLISKO do realizacji w 2024 r.).

¹⁴ Wartość stanowi sumę skumulowaną z lat 2021-2024 (projekty zrealizowane w poszczególnych latach 298 (2021), 537 (2022), 626 (2023), 746 (2024)).

Suma zasięgów w internecie, radiu i telewizji: 66 247 200. Wskaźnik rozpoznawalności kampanii: 25%. $66\,247\,200 \times 0,25 = 16\,561\,800$. Dodając zasięgi outdoor otrzymaliśmy wskaźnik 20 551 800 ~20,6 mln.

2. Szczegółowe zestawienie wskaźników monitorowanych NPRCz 2.0 za 2024 r.

ID wskaźnika	Kierunek Interwencji	Rodzaj wskaźnika	Nazwa wskaźnika	Źródło danych	WARTOŚĆ w 2024 r.
Cel główny					
CG_P_2	PI (K.I. 1.1. / K.I.1.2.) / PII/ P III(K.I.3.1. / K.I.3.2)/ P IV (K.I. 4.1.)	produkt	Liczba unikalnych bibliotek (publicznych, szkolnych i pedagogicznych) oraz placówek wychowania przedszkolnego objętych wsparciem w ramach NPRCz 2.0.	sprawozdania beneficjentów	6,55 tys. ¹⁶
RB_1	PI (K.I. 1.1. / K.I.1.2.) / PII/ P III(K.I.3.1. / K.I.3.2)/ P IV (K.I. 4.1.)	rezultat bezpośredni	Liczba użytkowników zarejestrowanych w bibliotekach objętych wsparciem w ramach NPRCz 2.0.	sprawozdania beneficjentów	7,25 mln
RB_2	PI (K.I. 1.1. / K.I.1.2.) / PII/ P III(K.I.3.1. / K.I.3.2)/ P IV (K.I. 4.1.)	rezultat bezpośredni	Liczba czytelników (użytkowników aktywnie wypożyczających) w bibliotekach objętych wsparciem w ramach NPRCz 2.0.	sprawozdania beneficjentów	5,92 mln
RB_3	PI (K.I. 1.1. / K.I.1.2.) / PII/ P III(K.I.3.1. / K.I.3.2)/ P IV (K.I. 4.1.)	rezultat bezpośredni	Liczba wypożyczeń na zewnątrz w bibliotekach objętych wsparciem w ramach NPRCz 2.0.	sprawozdania beneficjentów	101,45 mln
RB_4	PI (K.I. 1.1. / K.I.1.2.) / PII/ P III(K.I.3.1. / K.I.3.2)/ P IV (K.I. 4.1.)	rezultat bezpośredni	Liczba zorganizowanych konkursów, imprez, lekcji bibliotecznych itp. wydarzeń w bibliotekach objętych wsparciem w ramach NPRCz 2.0.	sprawozdania beneficjentów	480,49 tys.

¹⁶ W obliczeniach wskaźnika CG_P_2 uwzględniono niepowtarzające się biblioteki publiczne, niepowtarzające się placówki wychowania przedszkolnego oraz niepowtarzające się biblioteki szkolne i pedagogiczne niezależnie od etapu realizacji projektu tzn. uwzględniono projekty niezakończone, które są realizowane w okresie dłuższym niż jeden rok sprawozdawczy (co jest zasadniczą różnicą w stosunku do wskaźnika CG_P_1).

ID wskaźnika	Kierunek Interwencji	Rodzaj wskaźnika	Nazwa wskaźnika	Źródło danych	WARTOŚĆ w 2024 r.
RB_dodatkowy_1	PI (K.I. 1.1. / K.I.1.2.)/ PII/ P III(K.I.3.1. / K.I.3.2)/ P IV (K.I. 4.1.)	rezultat bezpośredni	Liczba uczestników zorganizowanych konkursów, imprez, lekcji bibliotecznych itp. wydarzeń w bibliotekach objętych wsparciem w ramach NPRCz 2.0.	sprawozdania beneficjentów	11,40 mln
RB_dodatkowy_2	PI (K.I. 1.1. / K.I.1.2.)/ PII/ P III(K.I.3.1. / K.I.3.2)/ P IV (K.I. 4.1.)	rezultat bezpośredni	Liczba bibliotek objętych wsparciem w ramach NPRCz 2.0., w których uruchomiono koła lub kluby czytelnicze	sprawozdania beneficjentów	2,29 tys.
RB_dodatkowy_3	PI (K.I. 1.1. / K.I.1.2.)/ PII/ P III(K.I.3.1. / K.I.3.2)/ P IV (K.I. 4.1.)	rezultat bezpośredni	Liczba bibliotek objętych wsparciem w ramach NPRCz 2.0., w których uruchomiono koła lub kluby inne niż czytelnicze	sprawozdania beneficjentów	1,31 tys.
RB_dodatkowy_4	PI (K.I. 1.1. / K.I.1.2.)/ PII/ P III(K.I.3.1. / K.I.3.2)/ P IV (K.I. 4.1.)	rezultat bezpośredni	Udział biblioteki objętej wsparciem w innych (poza NPRCz 2.0.) programach wspierających czytelnictwo	sprawozdania beneficjentów	2,17 tys.
Cel szczegółowy 1 / Priorytet 1					
K_1	PI (K.I. 1.1.)	kontekst	Łączny wolumen publikacji w bibliotekach objętych wsparciem w ramach NPRCz 2.0. (z wyłączeniem podręczników)	sprawozdania beneficjentów	115,36 mln
P_2	PI (K.I.1.1.)	produkt	Liczba ograniczonych czasowo (miesięcznych) kodów zdalnego dostępu do e-booków/ audiobooków/ synchrobooków z komercyjnych platform internetowych zakupionych przez biblioteki w ramach NPRCz 2.0.	sprawozdania beneficjentów	211,16 tys. ¹⁷

¹⁷ We wskaźniku P_2 wykazano wyłącznie liczbę zakupionych miesięcznych kodów zdalnego dostępu. We wskaźniku P_3 wskazano liczbę pozostałych typów zakupionych kodów, tj. dwu- i trzymiesięcznych.

ID wskaźnika	Kierunek Interwencji	Rodzaj wskaźnika	Nazwa wskaźnika	Źródło danych	WARTOŚĆ w 2024 r.	
P_3	P I (K.I.1.1.)	produkt	Liczba e-booków, audiobooków lub synchrobooków udostępnianych z platform zdalnego dostępu zakupionych przez biblioteki w ramach dotacji NPRCz 2.0. i wkładu własnego w innych modelach licencyjnych niż miesięczne kody zdalnego dostępu.	sprawozdania beneficjentów	kody	14,59 tys.
					strony ¹⁸	2,26 mln
					publikacje	2,35 mln
RB_5	P I (K.I.1.2.)	rezultat bezpośredni	Liczba operacji wykonanych w zintegrowanym systemie zarządzania zasobami bibliotek przez jego użytkowników.	sprawozdania beneficjentów	0,49 mln	
Cel szczegółowy 2 / Priorytet 2						
P_6 ¹⁹	P II (K.I.2.1.)	produkt	Liczba energooszczędnych obiektów bibliotecznych (o wartości zapotrzebowania na nieodnawialną energię pierwotną EP=45 kWh/m2/rok) powstałych w ramach projektu.	sprawozdania beneficjentów	19	

¹⁸ W 2024 r. względem lat poprzednich zauważono wśród bibliotek spadek zainteresowania zdalnymi dostęпами do nowości w postaci liczby zakupionych stron oraz kodów dwu- i trzy-miesięcznych na rzecz wzrostu zainteresowania zdalnymi dostęпами w formie publikacji i miesięcznych kodów dostępu. Sytuacja jest najprawdopodobniej spowodowana zamieszaniem wokół rozliczania się z autorami i wydawcami przez serwis Legimi. Biblioteki kupowały z tego powodu zdalne dostępy u innych dostawców, którzy rozliczają usługi w inny sposób.

¹⁹ W Odniesieniu do Kierunku 2.1. w Priorytecie 2: 37 z 80 realizowanych w roku sprawozdawczym zadań zakończyło się do 31.12.2024 r.: sprawozdawane wartości dla wskaźników produktu P_6, P_7 i P_8 (wskazujące na działania już zakończone – przystosowanie, powstanie, poprawienie infrastruktury) dotyczą tych właśnie 37 obiektów objętych zadaniami zakończonymi.

ID wskaźnika	Kierunek Interwencji	Rodzaj wskaźnika	Nazwa wskaźnika	Źródło danych	WARTOŚĆ w 2024 r.
P_7	P II (K.I.2.1.)	produkt	Liczba bibliotek, które w wyniku projektu poprawiły poziom dostosowania obiektu do osób ze szczególnymi potrzebami.	sprawozdania beneficjentów	6
P_8	P II (K.I.2.1.)	produkt	Liczba bibliotek, które w wyniku projektu przystosowały wyraźnie oznakowane pomieszczenie przeznaczone do aktywnej pracy z seniorami (osobami starszymi), z wyposażeniem dostosowanym do tej grupy wiekowej.	sprawozdania beneficjentów	36
Cel szczegółowy 3 / Priorytet 3					
K_1	P III (K.I.3.2)	kontekst	Łączny wolumen publikacji w bibliotekach szkolnych i pedagogicznych objętych wsparciem w ramach NPRCz 2.0. (z wyłączeniem podręczników).	sprawozdania beneficjentów	23,60 mln
Cel szczegółowy 4 / Priorytet 4					
RB_6	P IV (K.I.4.2.)	rezultat bezpośredni	Liczba wskazań w mediach.	sprawozdanie operatora	14,55 tys.
RB_8	P IV (K.I.4.1.)	rezultat bezpośredni	Liczba bezpośrednich odbiorców/ uczestników projektów edukacyjno-animacyjnych zrealizowanych w ramach partnerstw.	sprawozdania beneficjentów	78,20 tys.

III. INFORMACJA O REALIZACJI POSZCZEGÓLNYCH PRIORYTETÓW W 2024 ROKU

1. Priorytet 1: Poprawa oferty bibliotek publicznych

W ramach Priorytetu realizowane są dwa Kierunki interwencji: Zakup i dostęp do nowości wydawniczych (zwany dalej K.I.1.1.), którego celem jest wzmocnienie potencjału bibliotek w środowiskach lokalnych poprzez wzrost atrakcyjności i dostępności ich zbiorów oraz Budowa ogólnokrajowej sieci bibliotecznej poprzez zintegrowany system zarządzania zasobami bibliotek (zwany dalej K.I.1.2.), którego celem jest budowa ogólnopolskiej sieci bibliotecznej poprzez udostępnienie bibliotekom najnowocześniejszego systemu zarządzania zasobami bibliotek Alma i Primo.

Grupą odbiorców docelowych są czytelnicy i użytkownicy bibliotek publicznych, którzy w ramach wsparcia NPRCz 2.0 skorzystają z udoskonalonej i poszerzonej oferty bibliotek publicznych obejmującej zarówno aktualizowane w trybie ciągłym i systematycznie uzupełniane o nowości wydawnicze księgozbiory bibliotek, formy zdalnego dostępu, umożliwiające użytkownikom bibliotek dostęp do książek w formatach e-booków i/lub audiobooków i/lub synchrobooków także poza godzinami otwarcia placówek bibliotecznych, przez 24 godziny na dobę i 7 dni w tygodniu, jak i nowoczesne narzędzia przeszukiwania zbiorów bibliotecznych.

W Kierunku Interwencji 1.1 w celu otrzymania dofinansowania wnioskodawcy musieli wnieść wkład własny w wysokości 50%, 65% lub 80% w zależności od grupy zamożności, do ustalenia której zastosowano procentowe odniesienie wielkości dochodów podatkowych jednostki do średnich dochodów podatkowych obliczonych odpowiednio dla gmin, powiatów i województw podawanych przez Ministerstwo Finansów.

W 2024 r. na zakup i zdalny dostęp do nowości wydawniczych w ramach dofinansowania NPRCz 2.0 przeznaczono kwotę 33 mln zł z czego wydatkowano 31.880 zł (96,6 % planowanej kwoty) z dofinansowania skorzystało **2 063** beneficjentów.

Środki w tej wysokości pozwoliły na poszerzenie oferty bibliotek o ponad 3,25 mln nowości wydawniczych, w tym ponad 3,17 mln książek drukowanych, ponad 71 tys. audiobooków i ponad 5,6 tys. ebooków, ponad 4,5 tys. zeszytów czasopism oraz 316 nut i map. W ramach usługi zdalnego dostępu do książek w formacie e-booków i/lub audiobooków i/lub synchrobooków ofertę czytelniczną wzbogacono o 211 tys. kodów miesięcznych, 14,5 tys. kodów innych niż miesięczne, wykupiono dostęp do 2,26 mln stron i 2,35 mln publikacji od dostawców takich jak: Legimi, EmpikGo, IBUK libra, PWN itp.

Kierunek interwencji 1.2. obejmuje budowę platformy ogólnokrajowej sieci bibliotecznej poprzez włączanie kolejnych bibliotek do wspólnej platformy informatycznej – systemu Alma i wyszukiwarki Primo, których zaawansowane możliwości technologiczne umożliwiają realizację zadań bibliotek, w tym przede wszystkim gromadzenia, opracowania, przechowywania i udostępniania zbiorów, sporządzania i rozpowszechniania informacji bibliograficznych i dokumentacyjnych, wymiany oraz przekazywania materiałów bibliotecznych i informacji.

Największą zaletą integracji bibliotek w ramach zintegrowanego systemu zarządzania zasobami bibliotek jest możliwość współkatalogowania w czasie rzeczywistym w jednym systemie informatycznym – co bezpośrednio wpływa na minimalizację kosztów ponoszonych przez biblioteki. Ponadto znacząco zwiększy się liczba bibliotek z dostępem do katalogu on-line, co wpłynie na zwiększenie dostępności zbiorów dla czytelników.

W 2024 r. na realizację Kierunku interwencji 1.2 w ramach dofinansowania NPRCz 2.0 przeznaczono kwotę 10.000 zł z czego wydatkowano 9 991 tys.- 99,9% otrzymanego dofinansowania.

W 2024 r. kolejnych 7 bibliotek dołączyło do ZSZZB i rozpoczęło współkatalogowanie z Biblioteką Narodową. Przyłączono 6 dużych bibliotek publicznych oraz innych zaliczonych przez ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego do OSB o księgozbiorach liczących powyżej 50 tys. jednostek zbiorów: Bibliotekę Główną Akademii Górniczo-Hutniczej im. Stanisława Staszica w Krakowie (wraz z bibliotekami wydziałowymi AGH), Bibliotekę Uniwersytecką w Warszawie (wraz z bibliotekami wydziałowymi i instytutowymi Uniwersytetu Warszawskiego), Bibliotekę Polskiej Akademii Umiejętności, Bibliotekę Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie, Bibliotekę Narodowego Instytutu Kultury i Dziedzictwa Wsi (Centralna Biblioteka Rolnicza im. Michała Oczapowskiego), Bibliotekę Uniwersytecką Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II (wraz z bibliotekami wydziałowymi i instytutowymi KUL), jak również 1 bibliotekę publiczną z województwa łódzkiego - Wojewódzką Bibliotekę Publiczną im. Marszałka Józefa Piłsudskiego w Łodzi.

Biblioteka Narodowa przeprowadziła dla pracowników wszystkich włączanych bibliotek kompleksowe szkolenia z obsługi systemu Alma. Przygotowano w tym celu materiały szkoleniowe z zakresu katalogowania publikacji z poszczególnych dyscyplin, zasad redakcji i doboru Deskryptorów BN oraz Uniwersalnej Klasyfikacji Dziesiętnej. Niezwykle przydatną pomocą w trakcie wdrożenia stały się codzienne konsultacje prowadzone przez pracowników Biblioteki Narodowej, której specjaliści zapewнили m.in. bieżące wsparcie i konfigurację systemu zgodnie z potrzebami danej jednostki. Warto zaznaczyć, że każda z przyłączanych bibliotek sama zdecydowała o stopniu wykorzystania u siebie poszczególnych funkcjonalności systemu.

2. Priorytet 2: Inwestycje w infrastrukturę bibliotek publicznych 2021-2025.

W ramach Priorytetu realizowany jest Kierunek interwencji 2.1. Infrastruktura bibliotek 2021-2025, który służy dostosowaniu bazy infrastrukturalnej gminnych bibliotek publicznych do współczesnych standardów obiektów użyteczności publicznej; stworzeniu warunków lokalowo-technicznych do rozwijania kompetencji społecznych i kulturowych mieszkańców, w tym służących podnoszeniu ich kompetencji czytelniczych; zwiększeniu poziomu atrakcyjności świadczonych usług bibliotecznych, w szczególności poprzez odpowiednią aranżację przestrzeni i wyposażenie bibliotek.

W Priorytecie 2, w ramach konkursów ogłaszanych dla Kierunku interwencji 2.1., można ubiegać się o dofinansowanie projektów, czyli przedsięwzięć polegających na realizacji jednego z następujących zadań: budowa, przebudowa, rekonstrukcja, adaptacja lub modernizacja bibliotecznego obiektu budowlanego, wraz z jego wyposażeniem. Dofinansowanie w K.I. 2.1. wynosi od 500 000 zł do 2 250 000 zł.

W 2024 r. na realizację Kierunku interwencji 2.1 w ramach dofinansowania NPRCz 2.0 przeznaczono kwotę 63 500 tys. zł, z czego wydatkowano 42 800 tys. - 67,4 % otrzymanego przez beneficjentów dofinansowania.

W 2024 r. rozstrzygnięto III nabór wniosków do konkursu w ramach NPRCz 2.0, Priorytet 2 Kierunek interwencji 2.1. „Infrastruktura bibliotek 2021-2025”. Nabór wniosków odbył się w 2023 r. i dotyczył zadań rozpoczynających się (także dofinansowaniem) w 2024 r. Uprawnieni wnioskodawcy, zgodnie z postanowieniami paragrafu 2 regulaminu konkursu to samorządowe instytucje kultury - gminne biblioteki publiczne będące samodzielnymi instytucjami kultury oraz gminne instytucje kultury, w skład których wchodzi biblioteki publiczne, dla których organem założycielskim jest odpowiednio: gmina wiejska i gmina miejsko-wiejska bez ograniczenia liczby mieszkańców oraz gmina miejska do 100 tys. mieszkańców.

W III naborze wniosków przeprowadzonym w ramach Kierunku interwencji: 2.1.: Infrastruktura bibliotek 2021-2025 złożono 114 wniosków, w tym 111 wniosków poprawnych formalnie na łączną kwotę dofinansowania 175 mln zł oraz 3 wnioski błędne formalnie.

Beneficjenci Priorytetu 2 realizujący swoje inwestycje w 2024 r. musieli zmierzyć się z napotkanymi trudnościami - najważniejsze z nich to m.in. znaczący wzrost kosztów przeprowadzenia inwestycji, zmiany na szczeblu władz gminnych, czy brak możliwości przesunięcia środków pomiędzy latami.

Dzięki środkom otrzymanym z NPRCz 2.0 – Priorytet 2, w całej Polsce powstają obiekty nowoczesne, dostępne architektonicznie, dostosowane do potrzeb i oczekiwań lokalnej społeczności. Od początku okresu programowania dofinansowania przyznawane były zarówno na działania podejmowane w niewielkich gminach wiejskich (np. Sułów na Zamojszczyźnie, Czosnów na Mazowszu, Zabór w Lubuskiem), jak i w większych ośrodkach – Piotrków Trybunalski, Jaworzno czy Czeladź. Godne odnotowania są te przypadki, w których dzięki „Infrastrukturze bibliotek” udaje się realizować kolejne już inwestycje w placówkach bibliecznych w danej gminie. Warto wspomnieć tu m.in.: o Rumii, Grodzisku Mazowieckim czy Piasecznie. Dofinansowywane są także działania w obiektach zabytkowych. Inwestycje w obiektach zabytkowych to m.in.: adaptacja budynku zabytkowej stacji kolejowej w Targowiskach, w gminie Miejsce Piastowe (Podkarpacie) czy modernizacja zabytkowej siedziby Biblioteki Publicznej Gminy Kozienice (Mazowsze).

3. Priorytet 3 Zakup nowości wydawniczych do placówek wychowania przedszkolnego, bibliotek szkolnych i pedagogicznych

Kolejną częścią Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa 2.0 jest Priorytet 3 i realizowane w jego ramach: Kierunek interwencji 3.1. *Zakup nowości wydawniczych do placówek wychowania przedszkolnego* oraz Kierunek interwencji 3.2. *Zakup nowości wydawniczych oraz elementów wyposażenia do bibliotek szkolnych i pedagogicznych*.

W ramach Priorytetu 3 wsparcie mogą otrzymać w ramach Kierunku interwencji 3.1. - placówki wychowania przedszkolnego - na zakup książek dla dzieci oraz działania promujące czytelnictwo, zaś w ramach Kierunku interwencji 3.2. - szkoły i biblioteki pedagogiczne - na zakup książek, elementów wyposażenia do bibliotek czy działania promujące czytelnictwo.

W 2024 r. placówki wychowania przedszkolnego, szkoły podstawowe i ponadpodstawowe oraz biblioteki pedagogiczne wzbogaciły się o 1 044 597 nowych książek, sfinansowanych w ramach Priorytetu 3.

Ogółem na realizację Priorytetu 3 została przeznaczona z budżetu państwa kwota 29 430 tys. zł, a wykorzystano 29 274 tys. zł (99,4% - bez środków na obsługę zadania przez wojewodów).

W ramach Kierunku interwencji 3.1. ze wsparcia skorzystało 1 886 placówek wychowania przedszkolnego, w tym oddziały przedszkolne w szkołach (689), przedszkola zarówno publiczne, jak i niepubliczne (1159) oraz inne formy wychowania przedszkolnego (38). Do placówek wychowania przedszkolnego zostało zakupionych 258 137 książek (w tym 255 268 papierowych, 2 459 audiobooków i 410 książek elektronicznych).

W ramach Kierunku interwencji 3.2. o wsparcie z budżetu państwa ubiegały się organy prowadzące szkoły podstawowe i ponadpodstawowe oraz szkoły artystyczne realizujące kształcenie ogólne w zakresie szkoły podstawowej lub liceum ogólnokształcącego: jednostki samorządu terytorialnego, osoby prawne inne niż jednostki samorządu terytorialnego, osoby fizyczne oraz ministrowie: właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, właściwy do spraw rolnictwa, właściwy do spraw gospodarki klimatu, właściwy do sprawy gospodarki morskiej i żeglugi śródlądowej oraz dyrektor Ośrodka Rozwoju Polskiej Edukacji za Granicą, a także biblioteki pedagogiczne.

W 2024 r. w programie wzięło udział 2 859 szkół (w tym 2 193 podstawowe i 666 ponadpodstawowych). Zgodnie z założeniami Priorytetu 3, organ prowadzący, który otrzymał wsparcie finansowe, był zobowiązany przeznaczyć nie mniej niż 50% kwoty wsparcia otrzymanego w odniesieniu do danej szkoły lub biblioteki pedagogicznej na zakup książek. Ogółem do bibliotek szkolnych i pedagogicznych zostało zakupionych 806 918 nowości wydawniczych. Odsetek lektur szkolnych sięga 36 %.

Do wszystkich szkół objętych wsparciem uczęszcza 864 056 uczniów. 362 273 z nich w 2024 r. wypożyczyło już z bibliotek szkolnych nowości wydawnicze zakupione w ramach Priorytetu 3 NPRCz 2.0. w 2024 r.

Biblioteki szkolne i pedagogiczne, które przystąpiły do programu, miały też możliwość przeznaczyć środki na zakup elementów wyposażenia, aby zmienić organizację przestrzenną i uczynić biblioteki miejscami przyjaznymi uczniom. Jak wynika ze sprawozdań, pomieszczenia biblioteczne zostały wyposażone m.in. w regały biblioteczne, stojaki na książki, pojemniki na karty biblioteczne, drabinki i stopnie biblioteczne, stoliki, krzesła, lampki biurkowe, rolety, żaluzje, przekładki alfabetyczne i działowe, podpórki do książek, wózek biblioteczny, kanapy, szafki na dokumenty biblioteczne, regały ekspozycyjne, gabloty informacyjne, a także pufy i siedziska do kącika czytelniczego.

Dokonano również zakupu sprzętu, aby stworzyć/unowocześnić stanowisko pracy nauczyciela bibliotekarza. Zakupione zostały, m.in.: lamy biblioteczne, sprzęt komputerowy, czytniki kodów kreskowych, biblioteczne programy komputerowe i czytniki ebooków.

W ramach Kierunku interwencji 3.1. i Kierunku interwencji 3.2. placówki wychowania przedszkolnego, szkoły i biblioteki pedagogiczne przeznaczały część środków na prowadzenie działań promujących czytelnictwo. W placówkach wychowania przedszkolnego, szkołach i bibliotekach pedagogicznych były organizowane konkursy, akcje czytelnicze, spotkania z twórcami, warsztaty, zajęcia teatralne, kiermasze książek, wystawy, wieczorki poetycko-literackie. Nawiązana została także współpraca między placówkami wychowania przedszkolnego i szkołami a bibliotekami publicznymi i pedagogicznymi.

4. Priorytet 4 Program dotacyjny dla bibliotek oraz promocja czytelnictwa

Integralną częścią Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa 2.0 jest także Priorytet 4 i realizowane w jego ramach: Kierunek interwencji 4.1. BLISKO – Biblioteka | Lokalność | Inicjatywy | Społeczność | Kooperacja | Oddolność oraz Kierunek interwencji 4.2. Kampania społeczno-informacyjna.

W trzecim naborze ogłoszonym w 2023 r. kwotę 5,5 mln zł Narodowe Centrum Kultury przekazało 47 bibliotekom publicznym w 15 województwach na działania podejmowane w ramach konkursu BLISKO (2023-2024). Dotacje w wysokości od 100.000 zł do 140.000 zł wsparły działania beneficjentów, realizowane w cyklu dwuletnim, w terminie od 29 maja 2023 r. do 15 listopada 2024 r.

W czwartym naborze ogłoszonym w 2024 r. kwotę 5,5 mln zł Narodowe Centrum Kultury przekazało 47 bibliotekom publicznym w 15 województwach na działania podejmowane w ramach konkursu BLISKO (2024-2025).

Ogółem na realizację Kierunku interwencji 4.1 w 2024 r. zaplanowano 6.260 zł (plan po zmianach) z czego wydatkowano 6.230 zł co stanowi 99,4%

W okresie sprawozdawczym w ramach Kierunku interwencji 4.2 realizowano kampanię społeczno-informacyjną z podziałem na kampanię promocyjno-informacyjną oraz społeczno-wizerunkową.

- Kampania społeczno-wizerunkowa koncentrowała się na zmianie nastawienia wobec czytelnictwa, promocji postaw proczytelniczych, pozycjonowaniu bibliotek jako miejsc atrakcyjnych dla różnych grup wiekowych oraz podkreślaniu korzyści płynących z czytania. Głównymi elementami kampanii społeczno-wizerunkowej były: spoty telewizyjne i radiowe, reportaże organizacja różnorodnych działań ambientowych, akcji z bohaterami marki, zapewnienie foto i wideo relacji. W 2024 r. wyprodukowano spoty do kampanii „Czytanie ma tylko dobre strony” z udziałem Bartłomieja Topy które były emitowane w telewizji, radiu i internecie. Program „Dobre strony” to cykl 7 rozmów o książkach i czytaniu z udziałem polskich artystów: Tomasza Kota, Margaret, Andrzeja Seweryna i innych. Wyprodukowano cykl 12 słuchowisk radiowych we współpracy z Polskim Radiem nt. bibliotek, w tym poszkodowanych w wyniku powodzi na Dolnym Śląsku, Opolszczyźnie i Śląsku. Działania ambientowe zrealizowane w 2024 r. w ramach kampanii społeczno-wizerunkowej obejmowały bogaty program wydarzeń sportowych, rodzinnych, edukacyjnych, kulturalnych oraz kreatywnych akcji plenerowych, spotkań w bibliotekach oraz debat i paneli tematycznych, w sumie 22 wydarzenia.
- Kampania promocyjno-informacyjna miała na celu promocję głównych założeń NPRCz 2.0, promocję działań realizowanych przez poszczególnych Operatorów, zwiększenie wiedzy opinii publicznej o osiągniętych rezultatach oraz promowanie podejmowanych przez biblioteki aktywności dla czytelników i była w 2024 r. realizowana poprzez następujące działania: kampanię promocyjną w mediach społecznościowych i internecie, prasie, radiu, telewizji, VOD, outdoorze, digitalu, rozbudowę strony internetowej, przygotowanie kontentu na social media oraz stronę internetową, produkcję gadżetów i branding, przygotowanie i dystrybucję promocyjnych materiałów graficznych oraz współpracę redakcyjne.

5. Zadania zrealizowane w 2024 r. zgodnie z założeniami Planu Ewaluacji i Monitoringu NPRCz 2.0

Podstawą wszelkich działań realizowanych w zakresie ewaluacji i monitoringu NPRCz 2.0 jest „Plan Ewaluacji i Monitoringu Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa 2.0 na lata 2021-2025”, który zawiera założenia badawcze, szczegółowy opis zaplanowanych badań ewaluacyjnych oraz monitoringowych, a także założenia metodologiczne oraz organizacyjne prowadzonych badań.

Zgodnie z założeniami Planu Ewaluacji i Monitoringu w roku sprawozdawczym realizowano następujące badania:

- Ewaluację tematyczną; **Uwarunkowania realizacji celów Programu NPRCz 2.0 na poziomie Beneficjentów.**
Celami badania ewaluacyjnego była aktualizacja trafności założeń interwencji, w tym zagadnień związanych z dostępnością bibliotek w dni wolne oraz zróżnicowaniem specyfiki placówek bibliotecznych i cech społeczno-demograficznych użytkowników końcowych. Identyfikacja czynników warunkujących występowanie oczekiwanych efektów interwencji na poziomie bibliotek objętych wsparciem Programu oraz ocena wybranych elementów systemu wdrażania Programu.

- **Badanie dotyczące kampanii promocyjnej** – cykliczne badanie dostarczające bieżącej wiedzy na temat efektywności prowadzonej kampanii.

Celem badania było uzyskanie informacji na temat odbioru kampanii promocyjnej NPRCz 2.0 w 2024 r., poziomu jej rozpoznawalności, kanałów i źródeł, za pośrednictwem których respondenci czerpią wiedzę na temat NPRCz 2.0, oraz atrakcyjności czytania i korzystania z bibliotek.

Badanie zrealizowano w dniach 14-20 listopada 2024 r. na reprezentatywnej próbie 1006 Polaków w wieku 15 i więcej lat (w ramach sondażu wielotematycznego OMNIBUS). Wykorzystano metodę wywiadu bezpośredniego wspomaganego komputerowo z użyciem tabletów (TAPI). Efektem badania było sformułowanie 8 wniosków dotyczących m.in. zasięgu kampanii medialnej NPRCz 2.0, kanałów dotarcia do Polaków z informacją o NPRCz 2.0, postrzegania bibliotek i również samej czynności czytania, korzystania z bibliotek oraz udziału znanych osób w promowaniu czytelnictwa. Wyniki badania zaprezentowano w raporcie końcowym.

- **Stan czytelnictwa w Polsce** – badanie naukowe realizowane przez Bibliotekę Narodową.

Biblioteka Narodowa prowadzi systematyczne badania czytelnictwa książek już od przeszło trzech dekad. Jego celem było zbadanie i analiza stanu czytelnictwa w 2024 r. W związku z dynamicznie zmieniającymi się preferencjami czytelnictwymi oraz rozwojem nowych mediów (w szczególności elektronicznych) sytuacja czytelnictwa wymaga nieustannego monitorowania i dostosowywania działań do bieżących okoliczności. W ramach zadania przeprowadzone zostało ilościowe badanie czytelnictwa książek metodą CAPI (Computer Assisted Personal Interview) na ogólnopolskiej próbie reprezentatywnej respondentów w 2024 r. – obywateli Polski w wieku 15 lat i więcej, o liczebności co najmniej 2000. Wyniki badań zostały ogłoszone 14 kwietnia 2025 r. i są dostępne na stronie internetowej Biblioteki Narodowej : <https://www.bn.org.pl/aktualnosci/5611-stan-czytelnictwa-ksiazek-w-polsce-w-2024-roku.html>

6. Środki przeznaczone na obsługę Priorytetów

W ramach otrzymanych środków na obsługę Priorytetu –Operatorzy- finansowali m.in. koszty obsługi administracyjnej, wynagrodzenia osobowe pracowników zaangażowanych w obsługę Priorytetu oraz koszty usług pocztowych. Dodatkowo przeprowadzano kontrole prawidłowości wykonywania zadań przez biblioteki, które otrzymały dofinansowanie w ramach NPRCz 2.0 w 2024 r. Ponadto w ramach otrzymanych środków finansowano m.in. koszty organizacji konferencji eksperckiej oraz opracowania publikacji i materiałów filmowych o charakterze informacyjnym skierowanych do wnioskodawców i beneficjentów.

7. Wnioski z realizacji Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa

W 2024 r. zasadnicze założenia, przyjęte w Narodowym Programie Rozwoju Czytelnictwa 2.0. na lata 2021–2025, zostały zrealizowane.

W Kierunku interwencji 1.1 w 2024 r. spośród ponad 2,5 tys. uprawnionych podmiotów 464 nie wzięło udziału w programie (ponad 18%). Jako powód rezygnacji z udziału w Programie biblioteki podawały brak możliwości spełnienia jednego z wymaganych warunków Programu, tj. otwarcia biblioteki (lub filii) przez przynajmniej połowę sobót w roku przez przynajmniej 4 godziny. Część bibliotek jako powód braku możliwości przeznaczenia większej kwoty na wkład własny wskazała zmniejszanie przez organizatorów budżetów bibliotek w ostatniej chwili.

W 2024 r. beneficjenci Kierunku interwencji 2.1 zgłaszali (podobnie jak w 2023 r.) trudności w płynnej realizacji zadań inwestycyjnych do których można zaliczyć m.in: opóźnienia w realizacji zadań i niemożność ich wykonania wiązały się przede wszystkim ze zmianami na poziomie władz samorządowych, brakiem możliwości wyasygnowania środków na realizację zadania, brakiem możliwości przesunięcia środków z dofinansowania pomiędzy latami budżetowymi, brakiem możliwości realizacji zadania ze względu na znaczący wzrost kosztów inwestycji, opóźnienia w przygotowaniu dokumentacji przetargowej, długotrwałe decyzje i zgody konserwatorskie, brak środków finansowych na realizację zadania, wynikający z ofert przetargowych, przekraczających budżet zadania oraz trudności z dotrzymaniem terminu realizacji zadania. Powyższa sytuacja zmusiła biblioteki do rezygnacji z przyznanego dofinansowania i skutkowała niezadysponowaniem całego budżetu przeznaczonego na realizację zadań w ramach K.I.2.1 w 2024 r.

Na realizację NPRCz 2.0 w 2024 r. zaplanowano kwotę 150.393 tys. zł, wydatkowano 127.349 tys. zł., zaś stopień finansowania Programu wyniósł 84,7% planu. W okresie od października do grudnia na wniosek resortu kultury – Minister Finansów dokonał blokady środków niewykorzystanych w 2024 r. w Narodowym Programie Rozwoju Czytelnictwa 2.0 na lata 2021-2025 w wysokości 9 599 264 zł (w tym środki bieżące i inwestycyjne).